

Minister Edukacji i Nauki

Przemysław Czarnek

DWST-WPZN.5027.19.2023.DC
Warszawa, 14 marca 2023 r.

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo z 10 lutego 2023 r. (znak: VII.7037.2021.AT), w którym pragnie Pan zwrócić uwagę na pewne kwestie związane z prowadzeniem postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych, które pojawiły się w związku z rozpatrywaniem przez Rzecznika Praw Obywatelskich skarg od nauczycieli i dyrektorów szkół, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 1762, z późn. zm.) rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wszczyna postępowanie wyjaśniające na polecenie organu, który go powołał. W myśl art. 85 ust. 3 ww. ustawy, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wszczęcia tego postępowania, rzecznik dyscyplinarny, za zgodą organu, który go powołał, kieruje do komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego albo wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego. Ponadto, stosownie do treści art. 85 ust. 3a ww. ustawy jeżeli nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, z powodu nieobecności w pracy nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg terminu, o którym mowa w ust. 3, ulega zawieszeniu do dnia jego stawienia się do pracy.

Natomiast zgodnie z treścią art. 85o ust. 1-6 ustawy – Karta Nauczyciela, postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 5 miesięcy od dnia powzięcia przez organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna pierwszej instancji, wiadomości o popełnieniu czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6, oraz po upływie 2 lat od popełnienia tego czynu.

W przypadku popełnienia czynu o charakterze seksualnym na szkodę małoletniego przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej nie może nastąpić przed ukończeniem przez niego 24. roku życia.

Jeżeli nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, z powodu nieobecności w pracy nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg pięciomiesięcznego terminu, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia jego stawienia się do pracy.

Ponadto, jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 1, wszczęto postępowanie dyscyplinarne, karalność czynu uzasadniającego nałożenie kary dyscyplinarnej ustaje z upływem 5 lat od dnia popełnienia tego czynu.

Bieg pięcioletniego terminu, o którym mowa w ust. 4, ulega zawieszeniu od dnia wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 85f

ust. 1, do dnia powzięcia przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej wiadomości o ustaniu przeszkody albo o prawomocnym zakończeniu postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia.

Jeżeli czyn stanowi przestępstwo, okresy, o których mowa w ust. 1 i 4, nie mogą być krótsze niż okres przedawnienia karalności tego przestępstwa.

Jak wynika z powyższego, rzecznik dyscyplinarny powołany przy komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji wszczyna postępowanie wyjaśniające, po przeprowadzeniu którego, nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia wszczęcia tego postępowania, zobowiązany jest do:

- 1) skierowania do komisji pierwszej instancji wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli dowody zebrane w postępowaniu wyjaśniającym uprawniają do przekonania, że nauczyciel, którego dotyczy to postępowanie, popełnił czyn uchybiający godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi, o których mowa w art. 6 Karty Nauczyciela, albo
- 2) wydania postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego w przypadkach, o których mowa w art. 85 ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela

Przy czym bieg 3-miesięcznego terminu na skierowanie do komisji wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego albo na wydanie postanowienia o umorzeniu postępowania wyjaśniającego ulega zawieszeniu w sytuacji gdy nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, z powodu nieobecności w pracy nie ma możliwości złożenia wyjaśnień.

Jednocześnie z powyższego wynika również w jakim terminie, co do zasady, komisje dyscyplinarne zobowiązane są wszcząć postępowanie dyscyplinarne a następnie je prowadzić, tj. nie później niż w ciągu 5 miesięcy od dnia powzięcia przez organ, przy którym działa komisja dyscyplinarna pierwszej instancji, wiadomości o popełnieniu przez nauczyciela czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkowi nauczyciela, oraz nie później niż w ciągu 2 lat od popełnienia powyższego czynu (art. 85o ust. 1 ww. ustawy).

Przy czym podkreślić należy, że od powyższej zasady w ustawie – Karta Nauczyciela przewidziano wyjątki, do których należą sprawy, w których:

- 1) popełniono czyn o charakterze seksualnym na szkodę małoletniego – wówczas przedawnienie nie może nastąpić przed ukończeniem przez niego 24 lat (art. 85o ust. 2 ww. ustawy);
- 2) wszczęto postępowanie dyscyplinarne w terminie, lecz nie ukończono go przed upływem 2 lat od popełnienia czynu – karalność czynu ustaje dopiero z upływem 5 lat od dnia popełnienia czynu (art. 85o ust. 4 ww. ustawy);
- 3) czyn uzasadniający odpowiedzialność dyscyplinarną stanowi jednocześnie przestępstwo – przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej następuje z zachowaniem wymienionych okresów, z tym że nie wcześniej niż z dniem upływu okresu przedawnienia odpowiedzialności karnej za to przestępstwo (art. 85o ust. 6 ww. ustawy).

Ponadto w ww. ustawie przewidziano także, że termin 5-miesięczny na wszczęcie postępowania dyscyplinarnego nie rozpoczyna biegu, a rozpoczęty ulega zawieszeniu, jeżeli nauczyciel, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające, jest nieobecny w pracy i z tego powodu nie może złożyć wyjaśnień. Termin ten zaczyna ponownie biec od dnia stawienia się nauczyciela do pracy (art. 85o ust. 3 ww. ustawy). Natomiast termin 5-letni, o którym mowa w ust. 4, ulega zawieszeniu do dnia powzięcia przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej wiadomości o ustaniu przeszkody albo o prawomocnym zakończeniu postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 85o ust. 5 ww. ustawy).

Przy czym jednocześnie zauważyć należy, że zgodnie z art. 96 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa

SARS-COV-2 (Dz. U. z 2023 r. poz. 201) w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg terminów, o których mowa w art. 85o ust. 1 i 4 ustawy – Karta Nauczyciela, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

Uprzejmie wyjaśniam, że przepis ten został wprowadzony z uwagi na fakt, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, w niektórych przypadkach przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego oraz postępowania dyscyplinarnego mogło być utrudnione lub narażać zdrowie uczestników tych postępowań. Dlatego też zasadne było, aby w przypadku wydłużenia czasu trwania tych postępowań nie doszło do przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Tak więc, w mojej opinii, powołane powyżej przepisy ustawy – Karta Nauczyciela wskazują precyzyjnie ramy czasowe, w których zarówno rzecznicy dyscyplinarni, jak i komisje dyscyplinarne, wszczynają i prowadzą wobec nauczycieli odpowiednio postępowanie wyjaśniające i postępowanie dyscyplinarne.

Odnosząc powyższe do poruszonego przez Pana Rzecznika przebiegu postępowania dyscyplinarnego prowadzonego wobec Pani (...), dyrektora Szkoły Podstawowej (...), pragnę wyjaśnić, co następuje.

Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki w dniu 19 września 2019 r. rozpoznała odwołanie Pani (...) od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) z dnia 5 czerwca 2019 r. i wydała orzeczenie dyscyplinarne, zgodnie z którym postanowiła uchylić zaskarżone orzeczenie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania, z uwagi na uchybienia formalne orzeczenia ww. komisji. Następnie obwiniona za pośrednictwem swojego obrońcy odwołała się od powyższego orzeczenia do Sądu Apelacyjnego (...), który wyrokiem z dnia 9 marca 2020 r. oddalił jej odwołanie i tym samym utrzymał w mocy orzeczenie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy MEiN z dnia 19 września 2019 r., co niewątpliwie spowodowało wydłużenie czasu trwania postępowania dyscyplinarnego. Sąd Apelacyjny (...) zwrócił bowiem akta dyscyplinarne wraz z wyrokiem dopiero 2 czerwca 2020 r., a sekretariat OKDN niezwłocznie, tj. w dniu 3 czerwca 2020 r., przesłał akta do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) celem ponownego rozpoznania.

Ponadto podkreślić także należy, że Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) zawiesiła postępowania dyscyplinarne na czas trwania postępowania karnego. Wskazać należy, że 11 lutego 2022 r. zapadł wyrok Sądu Rejonowego (...) w sprawie karnej (data uprawomocnienia się tego wyroku - 8 lipca 2022 r.), który został przesłany Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) pismem z 25 lipca 2022 r., a 19 sierpnia 2022 r. Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) wydała postanowienie w przedmiocie podjęcia zawieszono postępowania. Następnie w dniach: 12 października 2022 r., 4 listopada 2022 r., 22 listopada 2022 r., 13 grudnia 2022 r. oraz 3 stycznia 2023 r. odbyły się rozprawy dyscyplinarne i zostało wydane orzeczenie dyscyplinarne, od którego obwiniona odwołała się do Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki. Akta sprawy do OKDN trafiły 24 lutego 2023 r. i w chwili obecnej oczekują na wyznaczenie terminu rozprawy.

Zatem nie ulega wątpliwości, że w toku postępowania dyscyplinarnego Pani (...) zaistniały obiektywne przyczyny wydłużenia prowadzonego wobec niej postępowania dyscyplinarnego w związku z zawieszeniem tego postępowania do czasu zakończenia postępowania karnego oraz z uwagi na odwołanie się obwinionej od orzeczenia Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki z dnia 19 września 2019 r. do Sądu Apelacyjnego (...).

Odnosząc się natomiast do przebiegu postępowania dyscyplinarnego prowadzonego wobec Pani (...), dyrektora Szkoły Podstawowej (...), pragnę wyjaśnić, że postępowanie wyjaśniające wobec ww. dyrektora wszczęto 30 czerwca 2021 r., a wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego jest datowany na 23 września 2021 r. Natomiast Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) wszczęła postępowanie dyscyplinarne postanowieniem z dnia 27 września 2021 r. Termin rozprawy został wyznaczony na 15 marca 2022 r. Jednakże z uwagi na usprawiedliwione niestawiennictwo Pani (...) na rozprawie, Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) odroczyła rozprawę i ustaliła jej nowy termin. W dniu 6 października 2022 r. odbyła się rozprawa dyscyplinarna, po przeprowadzeniu której ww. komisja wydała orzeczenie dyscyplinarne. Następnie Pani (...) skorzystała z przysługującego jej prawa i złożyła do Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy MEiN odwołanie, które zostało zarejestrowane w dniu 17 listopada 2022 r. Termin odwoławczej rozprawy dyscyplinarnej został wyznaczony na dzień 9 lutego 2023 r. (a zatem akta nie oczekiwały na wyznaczenie terminu nawet 3 miesięcy). W dniu 9 lutego 2023 r. Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy MEiN rozpoznała odwołanie obwinionej od orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie (...) z dnia 6 października 2022 r. i wydała orzeczenie dyscyplinarne, zgodnie z którym uchylila zaskarżone orzeczenie i przekazała sprawę do ponownego rozpoznania, uwzględniając tym samym wniosek obrońcy zawarty w przedmiotowym odwołaniu. W rozmowie telefonicznej obwiniona poinformowała, że od powyższego orzeczenia będzie składać odwołanie do Sądu Apelacyjnego (...), co - jeśli faktycznie uczyni - spowoduje niewątpliwie wydłużenie prowadzonego wobec niej postępowania dyscyplinarnego.

Reasumując, zważywszy na powyższe informacje nie sposób czynić zarzutu przewlekłości prowadzonego postępowania dyscyplinarnego wobec Pani (...) oraz Pani (...).

Ponadto pragnę wyjaśnić, że przepisy art. 77 ust. 3 i 4 ustawy - Karta Nauczyciela, zgodnie z którymi komisja dyscyplinarna pierwszej instancji składa się z co najmniej 5 członków, a odwoławcza komisja dyscyplinarna - z co najmniej 10 członków, stanowią wyłączenie o minimalnej liczbie członków, którzy muszą być powołani w skład ww. komisji. Oznacza to, że nie istnieją przeszkody, aby w skład tych komisji właściwe organy powoływały większą liczbę członków niż ich minimalna liczba określona w cyt. przepisie. Dlatego też w chwili obecnej nie znajduje uzasadnienia wprowadzenie zmiany polegającej na zwiększeniu minimalnej liczby członków tych komisji.

Niezależnie od powyższego, jednocześnie informuję, że wobec postulatów strony społecznej o wznowienie rozmów na temat aktualnych problemów i wyzwań polskiej szkoły, Minister Edukacji i Nauki podjął decyzję o powołaniu grupy roboczej w ramach Zespołu do spraw statusu zawodowego pracowników oświaty. Do prac w tym gremium zaproszone zostały reprezentatywne związki zawodowe zrzeszające nauczycieli: Forum Związków Zawodowych, Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” oraz Związek Nauczycielstwa Polskiego. Podczas pierwszego spotkania, które odbyło się 30 listopada 2022 r., ustalono, że jednym z tematów, jakie zostaną podniesione podczas kolejnych spotkań będzie odpowiedzialność dyscyplinarna nauczycieli. Przygotowanie projektu kompleksowych zmian legislacyjnych w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli będzie możliwe po zakończeniu prac tej grupy.

Odnosnie skali spraw rozpatrywanych przez Odwoławczą Komisję Dyscyplinarną dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji i Nauki oraz skarg dotyczących przebiegu postępowań dyscyplinarnych wpływających do MEiN, uprzejmie wyjaśniam, że w roku 2022:

- 1) ww. komisja wydała 98 orzeczeń dyscyplinarnych oraz 65 postanowień;
- 2) do Ministerstwa wpłynęły:

- 4 skargi na działanie rzeczników dyscyplinarnych przy wojewodach (skargi te zgodnie z właściwością zostały przekazane do właściwych wojewodów);
- 4 pisma, w których podnoszone były m.in. kwestie dotyczące przebiegu postępowań dyscyplinarnych (2 sprawy zostały przekazane do rozpatrzenia przez właściwych wojewodów, natomiast w przypadku 2 pozostałych spraw udzielono stosownych wyjaśnień);
- 2 skargi na działania komisji dyscyplinarnych przy wojewodach (skargi te zostały przesłane wyłącznie do wiadomości MEiN).

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji i Nauki

Dariusz Piontkowski
Sekretarz Stanu
/ - podpisano cyfrowo/